

Církevní řády v novověku (16.-18. století)

Obsah předmětu:

Přednášky jsou zaměřeny na problematiku církevních řádů působících v českých zemích v době ohraničené reformací a josefinismem. Hlavní pozornost bude věnována jezuitům, piaristům, františkánům, kapucínům, paulánům, milosrdným bratřím, zakladatelům těchto řádů, jejich nejvýznamnějším osobnostem a jejich činnosti na poli duchovním, kulturním, vzdělávacím a sociálním. V rámci přednášek se předpokládá návštěva vybraných památek (jezuitský chrám, kapucínská hrobka a knihovna, případně další místa) a také využití videomateriálu nebo diapositivů doplňujících uvedenou problematiku.

1. **Tridentský koncil, katolická reformace, nové impulsy v řeholním životě.**
2. **Úloha církevních řádů v rekatolizaci českých zemí.**
3. **Církevní řády a barokní poutě.**
4. **Tovaryšstvo Ježíšovo – struktura, spiritualita, osobnosti.**
5. **Jezuitské školství.**
6. **Piaristé – jejich přínos na poli školství, vědy a kultury.**
7. **V šlépějích sv. Františka – františkáni, kapucíni**
8. **Každodenní život za zdmi barokního kláštera.**
9. **Pauláni – obnova a proměna německo-české provincie.**
10. **Milosrdní bratři - per corpus ad animam.**
11. **Ženské řády a kláštery**
12. **“Staré” řády v novém věku (dominikáni, isterciáci, kartuziáni, benediktini).**
13. **Řády a bratrstva**
14. **Barokní poustevnictví**
15. **Architektura barokních klášterů**
16. **Klášteřní knihovny a intelektuální činnost řeholníků v barokní době**
17. **Rušení klášterů za Josefa II.**

LITERATURA:

BASTL, Ondřej: *Rušení klášterů v Čechách a na Moravě za Josefa II.* In: Historická geografie 28, Sborník příspěvků k dějinám osídlení, Praha 1995, s. 155 - 182.

BENEŠ, Petr Regalát – HLAVÁČEK, Petr: *Historia Franciscana II.* Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2005.

BÍLEK, Tomáš V.: *Statky a jmění kolejí jezuitských, klášterů, kostelů, bratrstev a jiných ústavů v království Českém za císaře Josefa II. zrušených.* Praha 1893.

BÍLÝ, Jiří: *Jezuita Antonín Koniáš. Osobnost a doba.* Praha, Vyšehrad 1996.

BERNHARD, Marianne: *Kláštery. Sto architektonických klenotů západu.* Praha, Grafoprint-Neubert 1995.

BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina: *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia.* Praha, Karolinum, 2006.

BOGAR, Fr. Benedikt: *Milosrdní bratři.* Praha 1934.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Rytířské řády a křížovníci.* Praha, Libri 2002.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Řeholní kanovníci II. díl, 1. svazek.* Praha, Libri 2003

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Mnišské řády. II. díl, 2. svazek.* Praha, Libri 2004.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Žebravé řády. III. díl, 1. svazek.* Praha, Libri 2006.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Žebravé řády. III. díl, 2. svazek.* Praha, Libri 2007.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Řeholní klerikové. III. díl, 3 svazek. (připravuje se)*

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Kongregace a řeholní společnosti. IV. Díl (připravuje se)*

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Ženské řády, kongregace, společnosti a instituty. V. díl (připravuje se)*

ČAPSKÁ, V.: *Pod ochranou Panny Marie Bolestné. Servité v českých zemích do josefinských reforem.* Nové Hrady 2005.

ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián: *Historie dominikánů v českých zemích.* Praha, Krystal 2001.

ČORNEJOVÁ, Ivana: *Tovaryšstvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách.* Praha, Kolumbus, 1995.

ČORNEJOVÁ, I. (ed.): *Úloha církevních řádů při pobělohorské rekatolizaci.* Praha, Scriptorium 2003.

ČORNEJOVÁ, Ivana – RICHTEROVÁ, Alena (eds.): *Jezuité a Klementinum*. Praha 2006.

DOKOUPIL, Vladislav: *Dějiny moravských klášterních knihoven ve správě universitní knihovny*. Brno, Musejní spolek a Universitní knihovna 1972.

ELBEL, Martin: *Bohemia Franciscana. Františkánský řád a jeho působení v českých zemích 17. a 18. století*. Olomouc: Univerzita Palackého 2001.

FOLTÝN, Dušan a kolektiv: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha, Libri 2005.

FRANCEK, Jindřich: *Rekatolizace v českých zemích*. Jičín: Městský úřad, 1995.

FRANK, Karl Suso: *Dějiny křesťanského mnišství*. Praha 2003.

FÜLOP-MILLER, René: *Moc a tajemství jezuitů*. Praha, Rybka 2000.

HEIMBUCHER, Max: *Die Orden und Kongregationen der katholischen Kirche I. - II*. Paderborn 1933.

HLAVÁČEK, Petr: *Čeští františkáni na přelomu středověku a novověku*. Praha, Academia, 2005.

HOBZEK, Jiří: *Kláštery v českých zemích z hlediska památkové hodnoty*. Praha 1987.

HURT, Rudolf: *Dějiny cisterciáckého kláštera na Velehradě II. 1650-1784*. Olomouc 1938.

JAN, Libor – SKŘIVÁNEK, František: *Němečtí rytíři v českých zemích*. Praha 1997.

JIRÁSKO, Luděk: *Církevní řády a kongregace v českých zemích*. Praha, Fénix 1991.

JÜRGENSMEIER, Friedhelm – SCHWERDTFEGER, Regina Elisabeth (eds.): *Orden und Klöster im Zeitalter von reformation und katholischer reform 1500-1700 I*. Münster, Aschendorf Verlag 2005.

KADLEC, Jaroslav: *Přehled českých církevních dějin 2*. Praha, Zvon 1991.

KAMENÍČEK: *O vzniku prvních dvou kolejí jezuitských na Moravě*. Rezkův sborník historický, III. 1885.

KORDIOVSKÝ, Emil (ed.): *Vývoj církevní správy na Moravě*. Mikulovská symposia XXVII. 2002. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2003.

KOUKAL, Vítězslav a kol.: *Valtice a řád milosrdných bratří*. Praha 1995.

KUČERA, Jan, P. - RAK, Jiří. *Bohuslav Balbín a jeho místo v české kultuře*. Praha 1983.

KUČERA, Vojtěch. *Tři kapitoly z dějin kláštera Augustiniánů v Brně*. 1939.

MAŇAS, V.: *Náboženská bratrstva olomoucké (arci) diecéze do josefinských reforem*. Brno, Masarykova univerzita 2003. (Diplomová práce)

MATĚJKA, Pacifik M.: *Prvopočátky kapucínského řádu*. Praha – Olomouc, Institut františkánských studií 2002.

MATĚJKA, Pacifik M.: *Ne mečem a měšcem, ale bezbranností lásky*. Řím, Velehrad 1999.

MIHOLA, Jiří: *Církevní řády v českých zemích barokní doby. Obnova, rozkvět, specifika, podíl na rekatolizaci*. In: *České země v 17. a 18. století. Barokní doba, společnost a kultura*. (Ed. J. MIHOLA) Brno, Masarykova univerzita 2003, s. 57-64.

MIHOLA, Jiří: *K podílu paulánského řádu na pobělohorské rekatolizaci českých zemí*. In: *Úloha církevních řádů v pobělohorské rekatolizaci*. Sborník příspěvků ze semináře na Vranově u Brna, konaného 4.-5.6.2003 na Vranově u Brna. (Ed. I. ČORNEJOVÁ) Praha, Scriptorium 2003, s. 76-87.

MIHOLA, Jiří: *Fratres minimi. Německo-česká provincie řádu paulánů v 16.-18. století*. Brno, Masarykova univerzita 2007. (Dizertační práce).

MIKULÁŠEK, František: *Jezuité kdysi a dnes*. Praha, b.d.

MIKULEC, Jiří. *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*. Praha, Lidové noviny 2000.

NĚMEC, Jaroslav: *Rozvoj duchovních řádů v českých zemích*. Řím 1988.

PETRÁŇ, Josef a kol: *Dějiny hmotné kultury II (2). Kultura každodenního života od 16. do 18. století.* Praha 1997.

RABAS, Vavřinec: *Řád kapucínský a jeho působení v Čechách v 17. století.* Časopis pro katolické duchovenstvo, č.3, 1936, s. 217-238, č.4, 1936, s. 329-349.

RABAS, Vavřinec: *Kapucíni a katolická restaurace v Čechách.* Časopis pro katolické duchovenstvo, sešit 1, 1938, s. 16-38.

RABAS, Vavřinec: *Stručný přehled činnosti kapucínů v XVII. století.* Časopis pro katolické duchovenstvo, roč. 79, sešit 5, 1938, s. 369-384.

RABAS, Vavřinec: *P. Valeriánus de Magni – nejslavnější muž českomoravské provincie kapucínské.* Časopis pro katolické duchovenstvo, sešit 4, 1938, s. 289-338.

RUPPRECHT, T. W.: *Kurzgefasste Geschichte über den Ursprung der heutigen Ordenklöster, wie auch Dom – und Collegiatstifter in Mähren.* Wien 1783.

SVÁTEK, Josef: *Organizace řeholních institucí v českých zemích a péče o jejich archivy.* In: Sborník archivních prací XX, 1970, číslo 2, zvláštní příloha.

TENORA, J.: *Jesuitské misie na Moravě v letech 1558-1653.* Hlídka 22, 1905.

VÁLKA, Josef. *Morava reformace, renesance a baroka.* Brno: MVS, 1995.

VLČEK, Pavel – FOLTÝN, Dušan – SOMMER, Petr. *Encyklopedie českých klášterů.* Praha, Libri, 1997.

WILHELM, Bonaventura – MINAŘÍK, Klement: *Dějiny klášterů františkánských v Čechách a na Moravě.* Třebíč 1909-1910.

WINTER, Eduard: *Josefinismus a jeho dějiny. Příspěvky k duchovním dějinám Čech a Moravy 1740-1848.* Praha 1945.

WINTER, Zikmund: *Život církevní v Čechách XV. a XVI. století. Kulturně historický obraz XV., XVI. století. Svazek I.* Praha 1895.

WOLNY, Gregor: *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften,* II. Brünnener Dioecese III. sv. Brno 1860.

ZEMEK, Metoděj - BOMBERA, Jan - FILIP, Aleš. *Piaristé v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1631-1950.* Prievidza 1992.

ZESCHICK, Johannes: *Benediktini a benediktinky v Čechách a na Moravě.* Praha 2007.

ZLÁMAL, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin, díl VI. Doba rekatolizace (1550-1650).* Olomouc 1970.

ZLÁMAL, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin, díl VII. Doba barokní katolicity (1650-1750).* Olomouc 1970.

ZLÁMAL, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin, díl VIII. Doba osvícenská (1750-1850).* Olomouc 1972.

ŽÁK, Alfons: *Österreichisches Klosterbuch. Statistik der Orden und Kongregationen der katholischen in Österreich.* Wien-Leipzig 1911.